COMISIA
EUROPEANĂ

Bruxelles, 16.11.2012
COM(2012) 662 final

RAPORT AL COMISIEI CĂTRE CONSILIU ȘI PARLAMENTUL EUROPEAN

Contribuția Directivei-cadru privind strategia pentru mediul marin (2008/56/CE) la îndeplinirea obligațiilor, a angajamentelor și a inițiativelor existente ale statelor membre sau ale UE la nivelul UE sau la nivel internațional în materie de protecție a mediului în apele marine

RAPORT AL COMISIEI CĂTRE CONSILIU ŞI PARLAMENTUL EUROPEAN

Contribuţia Directivei-cadru privind strategia pentru mediul marin (2008/56/CE) la îndeplinirea obligaţiilor, a angajamentelor şi a iniţiativelor existente ale statelor membre sau ale UE la nivelul UE sau la nivel internaţional în materie de protecţie a mediului în apele marine

1. INTRODUCERE

Directiva-cadru privind strategia pentru mediul marin (denumită în continuare „Directiva privind mediul marin" sau „DCSMM")[1] are ca obiectiv realizarea unei stări ecologice bune a apelor marine ale UE până în 2020 şi protejarea bazei de resurse de care depind activităţile economice şi sociale din sectorul maritim. Starea ecologică va fi evaluată pe baza a 11 descriptori calitativi[2], ţinând cont de situaţia mediului natural, de presiunile şi de impactul asupra ecosistemelor marine; starea ecologică bună este obţinută prin dezvoltarea şi implementarea în fiecare stat membru a unei strategii pentru apele marine, care ia în calcul ansamblul efectelor şi presiunilor care afectează mediul marin. Intensificarea cooperării transfrontaliere în interiorul regiunilor şi subregiunilor marine este şi ea în centrul Directivei privind mediul marin.

Obiectivul prezentului raport este de a respecta cerinţele prevăzute la articolul 20 alineatul (2) din Directiva-cadrul privind strategia pentru mediul marin, şi anume evaluarea contribuţiei directivei la îndeplinirea obligaţiilor, a angajamentelor şi a iniţiativelor existente ale statelor membre sau ale UE în materie de protecţie a mediului în apele marine. Recunoscând totodată că anumite obligaţii provin din acorduri internaţionale, diferitele direcţii de acţiune vor fi desemnate în prezentul raport sub termenul de „angajamente".

Directiva privind mediul marin transpune în ordinea juridică a Uniunii un număr foarte mare de angajamente internaţionale şi ale UE legate de protecţia mediului marin. De asemenea, ea joacă un rol important în creşterea coerenţei acţiunilor întreprinse de UE şi de statele membre în temeiul acordurilor internaţionale.

Amploarea acestor angajamente a fost analizată în detaliu în cadrul „Studiului privind contribuţia Directivei-cadru privind strategia pentru mediul marin la obligaţiile internaţionale existente"[3]. Prezentul raport se concentrează pe scoaterea în evidenţă a contribuţiei pe care Directiva-cadru privind strategia pentru mediul marin o are la principiile esenţiale stabilite la

---

1 Directiva 2008/56/CE a Parlamentului European şi a Consiliului din 17 iunie 2008 de instituire a unui cadru de acţiune comunitară în domeniul politicii privind mediul marin (Directiva-cadru „Strategia pentru mediul marin"), JO L 164, 25.6.2008.

2 Cei 11 descriptori sunt: 1. Se menţine diversitatea biologică; 2. Speciile neindigene nu perturbă ecosistemul; 3. Populaţiile de specii de peşti exploatate în scopuri comerciale sunt într-o stare bună de sănătate; 4. Elementele ce formează lanţul trofic asigură abundenţa pe termen lung şi reproducerea; 5. Eutrofizarea este redusă la minimum; 6. Structura sedimentului marin asigură funcţionarea ecosistemului; 7. O modificare permanentă a condiţiilor hidrografice nu dăunează ecosistemului. 8. Nivelul de concentrare a contaminanţilor nu provoacă efecte; 9. Contaminanţii din fructe de mare nu depăşesc nivelurile de siguranţă; 10. Deşeurile marine nu provoacă daune; 11. Introducerea de energie (inclusiv surse sonore submarine) nu dăunează ecosistemului.

3 http://ec.europa.eu/environment/marine/

nivel internațional, la unele angajamente internaționale fundamentale, inclusiv la convențiile maritime regionale și la principalele politici ale UE.

2. PRINCIPII GENERALE DE MEDIU ȘI POLITICĂ MARITIMĂ

Unele principii generale de mediu convenite la nivel internațional, cum ar fi cele din Declarația de la Rio[4] , se reflectă, atunci când este cazul, în Directiva-cadru privind strategia pentru mediul marin. Ele sunt reafirmate în documentul final al Conferinței Rio+20, intitulat „Viitorul pe care ni-l dorim”[5].

2.1. Abordarea ecosistemică stă la baza Directivei-cadru privind strategia pentru mediul marin

Abordarea ecosistemică pentru gestionarea mediului marin este o caracteristică esențială a Directivei-cadru privind strategia pentru mediul marin. Nu există o definiție unică agreată la nivel internațional pentru această abordare, dar obiectivul său general este să garanteze că presiunile colective exercitate de activitățile umane nu depășesc niveluri care compromit capacitatea ecosistemelor de a reacționa.

De exemplu, deciziile luate cu ocazia Conferinței părților la Convenția ONU privind diversitatea biologică (CDB) (deciziile V/6 și VII/5 ale Conferinței părților) și Planul de implementare de la Johannesburg includ cerințe explicite, reafirmate cu ocazia Conferinței Rio+20, privind obligația de a adopta sau de a urma o abordare ecosistemică pentru gestionarea activităților umane care afectează mediul marin.

Directiva privind mediul marin nu se mulțumește să se refere în mod explicit la abordarea ecosistemică pentru gestionarea mediului marin ca principiu director (considerentele 8 și 44), ci prevede și aplicarea acesteia în strategiile marine (articolele 1 și 3). Astfel, în temeiul Directivei-cadru privind strategia pentru mediul marin, abordarea ecosistemică devine un principiu obligatoriu din punct de vedere juridic pentru gestionarea mediului marin.

2.2. Integrarea preocupărilor legate de mediu în alte politici și gestionarea intersectorială integrată a apelor marine

Instrumentele internaționale subliniază deseori necesitatea de a integra obiectivele de protecție a mediului în activitățile socioeconomice și în alte politici, precum și necesitatea de a gestiona mediul marin și zonele de coastă într-un mod integrat. Aceste cerințe sunt în special incluse în angajamentele Agendei 21[6], în deciziile CDB și sunt confirmate în documentul final al Conferinței Rio+20. Este un principiu fundamental al politicii de mediu a UE înscris în TFUE[7]. Directiva-cadru privind strategia pentru mediul marin face în mod explicit din această abordare unul dintre obiectivele sale [articolul 1 alineatul (4)].

---

4 Declarația de la Rio privind mediul și dezvoltarea, adoptată în 1992 cu ocazia Conferinței Organizației Națiunilor Unite privind mediul și dezvoltarea, a proclamat 27 de principii fundamentale menite să ofere orientări pentru viitoarele decizii și politici, având în vedere implicațiile dezvoltării socio-economice asupra mediului.

5 A/CONF.216/L.1

6 Agenda 21 este un proiect cu caracter neobligatoriu și un plan de acțiune la nivel de glob pentru dezvoltarea durabilă, convenit cu ocazia Conferinței ONU pentru mediu și dezvoltare din 1992. http://www.un.org/SEC/dsd/agenda21/

7 Articolul 11 din Tratatul privind funcționarea Uniunii Europene (TFUE).

La nivel internațional au apărut instrumente specifice pentru gestionarea intersectorială integrată a apelor marine. Abordarea privind managementul integrat al zonelor de coastă a fost concepută ca instrument de gestionare pentru zonele de coastă. Obligația de a adopta și de a implementa managementul integrat al zonelor de coastă a fost inclusă în mod explicit în Agenda 21, precum și în Protocolul privind managementul integrat al zonelor de coastă la Convenția de la Barcelona. Procesul de amenajare a spațiului maritim este un alt instrument complementar menit să abordeze concurența modurilor de exploatare a mărilor, asigurând în același timp protecția mediului; instrumentul a fost elaborat și promovat mai recent la nivel internațional (este inclus în Decizia X/29 a Conferinței părților la CDB) și este dezvoltat în contextul politicii maritime integrate a UE (PMI).

Luând în considerare impactul cumulativ global, mai degrabă decât reglementarea modurilor de exploatare specifice izolate, Directiva privind mediul marin contribuie la punerea în aplicare a unei gestionări integrate a apelor marine. Directiva prevede obligația statelor membre de a include în programele lor de măsuri (anexa VI) măsuri de control al distribuției spațiale și temporale, cum ar fi managementul integrat al zonelor de coastă și amenajarea spațiului maritim.

2.3. Principiul precauției și principiul „poluatorul plătește” în mediul marin

Principiul precauției și principiul „poluatorul plătește” sunt două principii fundamentale ale politicii de protecție a mediului și ambele se întemeiază pe TFUE[8]. Cele două principii sunt incluse într-o serie de instrumente internaționale care tratează aspecte legate de mediu și, de asemenea, se face referire la ele în mod specific în ceea ce privește protecția mediului marin de la adoptarea Agendei 21 (cap.17.22) și CDB (deciziile IV/5 și VIII/24 ale Conferinței părților).

În conformitate cu aceste dispoziții, ambele principii sunt incluse în Directiva privind mediul marin, în considerentele 27 și 44, ca principii directoare pentru implementarea acesteia. În special, ele constituie o bază pentru programele de măsuri pe care statele membre trebuie să le adopte pentru a se asigura că apele lor marine ating o stare ecologică bună.

2.4. Gestionarea adaptivă bazată pe cunoaștere și informarea și participarea publicului

Necesitatea unei gestionări adaptive bazate pe cunoaștere este, de asemenea, un principiu cheie ce se regăsește în numeroase angajamente internaționale[9]. În ceea ce privește protecția mediului marin, domeniu în care mai există încă numeroase incertitudini, această necesitate este deosebit de importantă.

Impunând realizarea unei evaluări inițiale (articolul 8) și elaborarea unor programe de monitorizare (articolul 11), Directiva-cadru privind strategia pentru mediul marin contribuie la reevaluarea generală a stării mediului marin. În plus, directiva garantează că baza de cunoștințe constituită astfel este utilizată pentru măsurile de gestionare ulterioare, impunând ca obiectivele de mediu (articolul 10) și programele de măsuri (articolul 13) să se sprijine pe evaluarea inițială. Aceste cerințe sunt legate de noțiunea de gestionare adaptivă, explicitată în Directiva-cadru privind strategia pentru mediul marin [articolul 3 alineatul (5)], care impune o actualizare a strategiilor marine pe cicluri de șase ani.

---

[8] Articolul 191 TFUE.

[9] Agenda 21, CDB și procedurile ordinare ale ONU încurajează o gestionare adaptivă, iar majoritatea convențiilor maritime regionale integrează această abordare în instrumentele lor.

Această abordare este în deplină concordanță cu angajamentul privind introducerea unei proceduri ordinare a ONU pentru raportarea și evaluarea globală a stării mediului marin, care vine în sprijinul unei astfel de gestionări adaptive bazate pe cunoaștere.

Accesul la informații, consultarea publică și educarea publicului sunt, de asemenea, principii generale promovate la nivel internațional în cadrul angajamentelor de mediu. Convenția de la Aarhus[10], în special, este un acord internațional specific care pune în practică acest principiu al Declarației de la Rio. Directiva privind mediul marin include cerințe specifice și explicite (articolul 19 și anexa VI punctul 8) care contribuie la îndeplinirea acestor angajamente.

3. PRINCIPALELE TRATATE INTERNAȚIONALE ȘI ACORDURI MULTILATERALE ÎN DOMENIUL MEDIULUI

Dincolo de aceste principii generale de mediu, Directiva privind mediul marin introduce în ordinea juridică a UE pentru apele marine un număr mare de angajamente mai specifice enunțate în acordurile multilaterale din domeniul mediului și în alte acorduri internaționale .

3.1. Convenția Națiunilor Unite asupra dreptului mării și Organizația Maritimă Internațională (OMI)

Convenția Națiunilor Unite asupra dreptului mării stabilește responsabilitățile și drepturile națiunilor cu privire la mări și oceane și include o serie de obligații în ceea ce privește protecția și conservarea mediului marin. Printre acestea se numără, de exemplu, dispoziții cu privire la monitorizarea și evaluarea stării mediului marin, prevenirea poluării pe mare, precum și cerințe pentru o cooperare mondială și regională. Directiva privind mediul marin recunoaște și ține seama pe deplin de obligațiile enunțate în Convenția Națiunilor Unite asupra dreptului mării[11]. În plus, în domeniul său de aplicare geografic, directiva transpune obligația impusă statelor membre de Convenția Națiunilor Unite asupra dreptului mării de a observa și de a măsura riscurile sau efectele poluării mediului marin[12]. De asemenea, aceasta implementează diferite alte obligații care impun statelor membre să ia măsuri pentru a preveni, a reduce și a controla poluarea mediului marin din surse terestre, a preveni poluarea pe mare a fundului mării și a subsolului marin și a împiedica introducerea de specii neindigene. De asemenea, Directiva-cadru privind strategia pentru mediul marin traduce în activități de cercetare dispozițiile Convenției Națiunilor Unite asupra dreptului mării referitoare la pescuitul durabil și acvacultură, inovare și investiții. În cele din urmă, dar nu mai puțin important, ea facilitează îndeplinirea obligației statelor semnatare ale Convenției Națiunilor Unite asupra dreptului mării de a coopera în vederea protejării mediului marin, prin accentul pus pe cooperarea regională[13].

Unele dispoziții din Convenția Națiunilor Unite asupra dreptului mării, în special cele privind limitarea poluării la sursă și efectuarea unor evaluări de impact asupra mediului sunt abordate și de alte instrumente legislative în afară de Directiva-cadru privind strategia pentru mediul marin, cum ar fi Directiva privind prevenirea și controlul integrat al poluării[14], Directiva

---

10 Convenția Comisiei Economice pentru Europa a Organizației Națiunilor Unite privind accesul la informații, participarea publicului la luarea deciziilor și accesul la justiție în probleme de mediu, adoptată în 1998.

11 A se vedea considerentul 17 din Directiva-cadru privind strategia pentru mediul marin.

12 A se vedea articolul 11 din Directiva-cadru privind strategia pentru mediul marin și anexa V.

13 A se vedea articolul 6 din Directiva-cadru privind strategia pentru mediul marin.

14 Directiva 2008/1/CE privind prevenirea și controlul integrat al poluării, JO L 24, 29.1.2008, p. 8–29.

privind evaluarea efectelor anumitor planuri și programe asupra mediului și Directiva privind evaluarea efectelor anumitor proiecte publice și private asupra mediului[15].

Același lucru se poate spune și despre normele OMI, cum ar fi cele prevăzute în Convenția MARPOL[16] , modificată de protocolul său din 1987, sau în Convenția OPRC și Protocolul OPRC-HNS[17] la aceasta, dar și în acordul de cooperare pentru combaterea poluării Mării Nordului cu hidrocarburi și alte substanțe periculoase (deși în afara OMI)[18]. Pe lângă Directiva-cadru privind strategia pentru mediul marin, există o serie de instrumente legislative complementare ale UE care contribuie cu soluții și mecanisme concrete la realizarea obiectivelor Directivei-cadru privind strategia pentru mediul marin, cum ar fi Directiva privind controlul statului de port[19], Directiva privind spațiile de preluare a deșeurilor în porturile UE[20] sau Decizia Consiliului de instituire a unui mecanism comunitar de protecție civilă[21].

3.2. Directiva-cadru privind strategia pentru mediul marin, o contribuție esențială la îndeplinirea angajamentelor internaționale privind biodiversitatea marină

Directiva privind mediul marin este primul instrument legislativ al UE care se referă explicit la protecția biodiversității marine în ansamblul său. Directiva conține obiectivul de reglementare specific privind „menținerea biodiversității până în 2020” ca piatră de temelie pentru realizarea stării ecologice bune a oceanelor și a mărilor. Aceasta oferă, prin urmare, împreună cu directivele privind habitatele și păsările[22], un cadru juridic și politic solid, care permite respectarea angajamentelor internaționale referitoare la protecția biodiversității marine, cum ar fi angajamentele din cadrul CDB (menționate în considerentul 18 al Directivei-cadru privind strategia pentru mediul marin) sau al Convenției privind comerțul cu specii pe cale de dispariție.

Pe lângă introducerea principiului gestionării adaptive și a abordării ecosistemice din CDB, Directiva-cadru privind strategia pentru mediul marin abordează și unele cerințe mai specifice enunțate în CDB, cum ar fi stabilirea unor zone marine protejate (ZMP), pe care statele membre trebuie să le includă în strategiile lor marine, ca parte a unei abordări globale privind protecția mediului marin. În plus, directiva va reuni într-un singur cadru aceste zone marine protejate, instituite în temeiul diverselor obligații impuse la nivelul UE sau pe plan internațional, pentru a crea o rețea coerentă și reprezentativă de zone marine protejate (a se vedea punctul 5 de mai jos).

---

15 Directivele 2011/92/UE și 2001/42/CE.

16 Convenția internațională pentru prevenirea poluării de către nave (MARPOL).

17 Convenția internațională privind pregătirea, răspunsul și cooperarea în caz de poluare cu hidrocarburi și Protocolul privind pregătirea, răspunsul și cooperarea în caz de incidente de poluare cu substanțe periculoase și nocive.

18 Acordul de cooperare pentru combaterea poluării Mării Nordului cu hidrocarburi și alte substanțe periculoase.

19 Directiva 2009/16/CE, JO L 131, 28.5.2009, p. 57-100.

20 Directiva 2000/59/CE, JO L 332, 28.12.2000, p. 81–90, modificată ultima dată prin Regulamentul (CE) nr. 1137/2008.

21 Decizia 2007/779/CE a Consiliului, Euratom (reformare).

22 Directiva 92/43/CEE privind conservarea habitatelor naturale și a speciilor de faună și floră sălbatică și Directiva 2009/147/CE codificată privind conservarea păsărilor sălbatice, JO L 20, 26.1.2010, p. 7–25.

3.3. Legătura cu angajamentele internaționale în domeniul schimbărilor climatice

Directiva privind mediul marin tratează problema impactului schimbărilor climatice asupra oceanelor și, ca atare, contribuie indirect la obiectivele Convenției-cadru a Națiunilor Unite asupra schimbărilor climatice (UNFCCC) și la alte instrumente care tratează această problemă.

Directiva-cadru privind strategia pentru mediul marin permite îmbogățirea cunoștințelor privind efectele schimbărilor climatice asupra mediului marin. Ea impune statelor membre să ia în considerare, în cadrul evaluărilor lor inițiale, diverși factori legați de climat, cum ar fi modificarea temperaturii mărilor, stratul de gheață și acidificarea oceanelor.

Strategiile marine ale statelor membre în temeiul Directivei-cadru privind strategia pentru mediul marin, pot, la rândul lor, să abordeze adaptarea la schimbările climatice. Dat fiind faptul că presiunea și impactul pot varia în funcție de diferitele tipuri de activitate umană și de efectele schimbărilor climatice, s-ar putea să fie nevoie ca definiția stării ecologice bune să fie adaptată în timp[23].

În cele din urmă, o stare de sănătate bună a oceanelor joacă un rol important în atenuarea schimbărilor climatice, acestea funcționând ca rezervoare de carbon. Mediul marin poate fi utilizat pentru producția de energie din surse regenerabile, precum și pentru captarea și stocarea dioxidului de carbon (CSC). Acestea sunt activități umane a căror presiune și impact trebuie să fie gestionate în contextul directivei.

4. ROLUL ESENȚIAL AL CONVENȚIILOR MARITIME REGIONALE

Patru convenții maritime regionale reglementează apele marine care fac obiectul Directivei-cadru privind strategia pentru mediul marin: Convenția privind protecția mediului marin al Atlanticului de Nord-Est (Convenția OSPAR), Convenția privind protecția mediului marin din regiunea Mării Baltice (HELCOM), Convenția privind protejarea mediului marin și a zonei de coastă a Mării Mediterane (Convenția de la Barcelona) și Convenția pentru protecția Mării Negre împotriva poluării (Convenția de la București)[24]. Există unele diferențe semnificative între acestea, în special în ceea ce privește rolul țărilor din afara UE (de exemplu, pentru Marea Baltică 9 din 10 părți sunt state membre ale UE față de 7 din 22 pentru Marea Mediterană).

Convențiile maritime regionale urmăresc să îmbunătățească guvernanța regională a regiunilor marine și să consolideze protecția mediului marin. Directiva privind mediul marin include numeroase dispoziții care au ca obiectiv să garanteze că implementarea directivei nu doar contribuie, ci și dezvoltă activitățile legate de aceste convenții, care acoperă regiunile sau subregiunile marine ale UE.

Articolul 6 alineatul (1) prevede clar obligația statelor membre de a utiliza structurile instituționale regionale existente în materie de cooperare, inclusiv cele instituite în temeiul convențiilor maritime regionale, pentru a realiza coordonarea. Mai multe dintre aceste convenții au convenit în mod expres să preia sarcina de a facilita implementarea la nivel regional a Directivei-cadru privind strategia pentru mediul marin. Articolul 6 alineatul (2) prevede că statele membre trebuie să facă tot posibilul, în cadrul forurilor internaționale

[23] Considerentul 34.

[24] A se vedea considerentul 19 din Directiva-cadru privind strategia pentru mediul marin.

competente, inclusiv al mecanismelor convențiilor maritime regionale, pentru a-și coordona acțiunile cu țările terțe în scopul elaborării și punerii în practică a strategiilor marine și pentru a extinde, dacă este cazul, coordonarea și cooperarea la toate statele membre, inclusiv la țările fără ieșire la mare.

Directiva-cadru privind strategia pentru mediul marin garantează că se va ține seama de convențiile maritime regionale și de alte acorduri internaționale în toate etapele elaborării de strategii marine, asigurând astfel consecvența între regiuni sau subregiuni marine a metodologiilor folosite și luarea în considerare a impactului transfrontalier.

Pe de altă parte, Directiva privind mediul marin contribuie la îndeplinirea obligațiilor și angajamentelor importante care le revin UE și statelor membre în temeiul acestor convenții maritime regionale.

Aceasta implică, de exemplu, obligația de a lua toate măsurile posibile pentru a preveni și elimina poluarea din surse terestre și maritime, inclusiv poluarea ce rezultă din evacuările surselor punctiforme în mediul maritim. Convențiile maritime regionale conțin și angajamente explicite de a adopta sau de a aplica o abordare ecosistemică pentru gestionarea apelor marine, precum și de a conserva resursele marine, incluzând obligații de a lua măsuri pentru protejarea și conservarea ecosistemelor și a diversității biologice, cum ar fi obligația de a reglementa introducerea de specii invazive. Directiva privind mediul marin preia toate aceste elemente, ca elemente esențiale pentru realizarea stării ecologice bune.

Convențiile maritime regionale conțin, de asemenea, dispoziții privind accesul la informații referitoare la starea mediului marin, privind obligația statelor de a elabora programe de monitorizare și de cercetare și de a-și îndeplini obligațiile ulterioare de raportare, care sunt prevăzute în Directiva privind mediul marin (a se vedea secțiunea 2.4).

5. DIRECTIVA-CADRU PRIVIND STRATEGIA PENTRU MEDIUL MARIN ȘI ALTE POLITICI RELEVANTE ALE UE

Există multe politici ale UE care au un impact asupra mediului marin, în special cele care tratează domenii precum pescuitul, transporturile, industria, agricultura, dezvoltarea regională, cercetarea, energia, relațiile externe, precum și unele elemente importante din politica de mediu, cum ar fi apa. Dar aceste politici nu sunt concepute special pentru a asigura o protecție coordonată a mediului marin. În consecință, activitățile umane care au un impact asupra mediului marin sunt tratate separat pentru fiecare sector.

Directiva-cadru privind strategia pentru mediul marin urmărește să asigure coerența, consecvența și integrarea măsurilor adoptate în cadrul diverselor alte instrumente juridice ale UE, pentru a-și îndeplini obiectivul principal. Prin urmare, potrivit articolului 20, atunci când se analizează contribuția Directivei-cadru privind strategia pentru mediul marin la îndeplinirea obligațiilor și angajamentelor internaționale, este necesar să se ia în calcul obligațiile impuse și măsurile prevăzute de alte acte legislative ale UE la nivel comunitar.

Directiva-cadru privind apa[25] (DCA) este strâns legată de Directiva privind mediul marin. Aceasta stabilește obiectivul realizării până în 2015 a unei stări ecologice bune pentru toate apele subterane și de suprafață din UE, inclusiv pentru apele de coastă, venind în completarea

[25] Directiva 2000/60/CE a Parlamentului European și a Consiliului din 23 octombrie 2000 de stabilire a unui cadru de politică comunitară în domeniul apei. JO L 327, 22.12.2000.

obiectivului realizării unei stări ecologice bune prevăzut de Directiva privind mediul marin. Acțiunile întreprinse în temeiul Directivei-cadru privind apa vor reduce poluarea marină și aportul de substanțe nutritive din surse terestre și vor proteja ecosistemele apelor de coastă și de tranziție, care constituie zone vitale de depunere a icrelor pentru multe specii de pești marini.

Directiva 2011/92/UE prevede obligația de a efectua o evaluare a impactului asupra mediului pentru proiectele și activitățile din UE, pe uscat și pe mare. Directiva 2001/42/CE, cunoscută sub numele de Directiva privind evaluarea strategică de mediu (SEA), prevede obligații similare pentru elaborarea de planuri și programe. Directiva-cadru privind strategia pentru mediul marin nu conține în mod expres obligația de a efectua o evaluare strategică de mediu pentru planurile și programele care afectează mediul marin. Cu toate acestea, Directiva privind evaluarea strategică de mediu se aplică autonom, așa cum a confirmat și Curtea de Justiție[26], dacă sunt îndeplinite condițiile corespondente, în special ca planul în cauză să stabilească cadrul pentru elaborarea viitoare de proiecte. În funcție de conținutul lor, strategiile marine ar putea face obiectul unei evaluări strategice de mediu. Programele de măsuri sunt susceptibile de a fi supuse unei evaluări strategice de mediu, deoarece anexa VI la Directiva-cadru privind strategia pentru mediul marin prevede că acestea ar putea stabili cadrul pentru viitoarele proiecte și activități.

În plus, Directiva privind habitatele[27] (articolul 6) prevede obligația de a face o evaluare corespunzătoare a tuturor planurilor sau proiectelor susceptibile de a avea efecte semnificative asupra ariilor speciale de conservare instituite în temeiul directivei și a ariilor de protecție specială instituite în temeiul Directivei privind păsările. Întrucât aceste arii speciale de conservare contribuie la zonele marine protejate stabilite în temeiul Directivei-cadru privind strategia pentru mediul marin, în cazul unor astfel de activități este în mod normal necesară o evaluare a strategiilor marine și a programelor de măsuri în conformitate cu articolul 6 din Directiva privind habitatele. Aceste evaluări pot fi integrate în procedurile SEA.

UE și-a asumat o serie de angajamente politice la nivel înalt privind protecția biodiversității. Obiectivul principal este de a pune capăt până în 2020 pierderii biodiversității și degradării serviciilor ecosistemice din UE, precum și de a asigura refacerea acestora în măsura posibilului. Aceste obiective politice au fost consfințite în Strategia UE în domeniul biodiversității pentru 2020[28] și sunt traduse în obiective și acțiuni specifice legate de realizarea obiectivului Directivei privind mediul marin și alte acte legislative ale UE care au ca obiect protecția speciilor pe cale de dispariție și exploatarea durabilă a stocurilor de pește.

În temeiul directivelor privind habitatele și păsările, statele membre trebuie să asigure un stadiu corespunzător de conservare pentru o serie de habitate și de specii marine și o situație demografică pozitivă a tuturor speciilor marine prezente în stare naturală, inclusiv a speciilor de păsări migratoare. O mare parte a zonelor costiere și marine din UE sunt deja sau vor fi desemnate situri Natura 2000 în temeiul directivelor respective. Directiva-cadru privind strategia pentru mediul marin recunoaște că instituirea de zone marine protejate, inclusiv de situri Natura 2000 desemnate sau care urmează să fie desemnate în temeiul directivelor privind habitatele și păsările, reprezintă o contribuție importantă la realizarea stării ecologice bune și impune includerea rețelelor de zone marine protejate în programele de măsuri ale

[26] A se vedea cauzele C-105/09 și C-295/10.

[27] Directiva 92/43/CEE a Consiliului din 21 mai 1992 privind conservarea habitatelor naturale și a speciilor de faună și floră sălbatică (JO L 206, 22.7.1992, p. 7).

[28] COM(2011) 244 final. Asigurarea noastră de viață, capitalul nostru natural: o strategie a UE în domeniul biodiversității pentru 2020.

strategiilor marine [articolul 13 alineatul (4)]. În plus, articolul 13 alineatul (4) din Directiva-cadru privind strategia pentru mediul marin prevede ca rețelele de zone marine protejate să fie coerente și reprezentative și să acopere în mod adecvat diversitatea ecosistemelor componente; articolul merge mai departe decât prevederile privind Natura 2000, extinzând aceste rețele la zonele marine protejate stabilite în temeiul convențiilor maritime regionale. În plus, articolul 13 alineatul (5) prevede crearea unei legături explicite între instituirea zonelor marine protejate și posibilele măsuri adoptate în cadrul politicii comune în domeniul pescuitului (PCP). Prin urmare, Directiva-cadru privind strategia pentru mediul marin acționează în acest caz în mod expres ca un cadru în care măsurile existente pot fi integrate și completate cu noi inițiative.

Pentru reglementarea activităților de pescuit și de acvacultură, PCP stabilește o abordare bazată pe colaborare pentru gestionarea resurselor comune de pescuit ale UE. Reforma politicii comune în domeniul pescuitului propusă în 2011[29] impune ca toate stocurile să se afle peste nivelurile capabile să asigure o producție maximă durabilă și să ia în considerare impactul pescuitului asupra mediului. Aceasta necesită în mod expres integrarea obiectivelor Directivei-cadru privind strategia pentru mediul marin. Astfel, Directiva privind mediul marin completează PCP, oferind o legătură între politicile în domeniul pescuitului și alte aspecte esențiale de protecție a mediului (cum ar fi conservarea biodiversității, protecția habitatelor și a speciilor asociate).

Mai multe instrumente legislative ale UE au în cele din urmă un impact asupra gradului de poluare a mediului marin, cum ar fi Directiva privind nitrații[30], Directiva privind substanțele prioritare[31] și Directiva-cadru privind deșeurile[32]. Directiva-cadru privind strategia pentru mediul marin completează tocmai aceste acte legislative ale UE.

Există, de asemenea, legături strânse între Directiva privind mediul marin și politica UE în materie de protecție civilă, care stabilește un cadru pentru cooperarea la nivelul UE pentru gestionarea tuturor tipurilor de dezastre în toate fazele ciclului de gestionare a dezastrelor, inclusiv activitățile de prevenire, de pregătire, de reacție și de redresare[33].

Directiva privind mediul marin constituie, de asemenea, pilonul în materie de mediu al politicii maritime integrate (PMI). Funcția sa este evidențiată într-o serie de evoluții în cadrul PMI, cum ar fi amenajarea spațiului maritim, cunoașterea mediului marin și strategiile regionale.

Ca atare, Directiva privind mediul marin oferă o orientare și contribuie la îndeplinirea mai multor obligații, angajamente și inițiative la nivelul UE, asigurându-le durabilitatea și contribuind la obiectivul realizării unei coerențe mai extinse, prevăzut la articolul 1 alineatul (4).

---

29 COM(2011) 425 final. Propunere de regulament al Parlamentului European și al Consiliului privind politica comună în domeniul pescuitului.

30 Directiva 91/676/CEE, JO L 375, 31.12.1991, p. 1–8, modificată ultima dată prin Regulamentul (CE) nr. 1137/2008 (JO L 311, 21.11.2008, p. 1–54).

31 Directiva 2008/105/CE, JO L 348, 24.12.2008, p. 84-97.

32 Directiva 2008/98/CE, JO L 312, 22.11.2008, p. 3-30.

33 Decizia 2007/779/CE, Euratom a Consiliului de instituire a unui mecanism comunitar de protecție civilă (reformare).

6. PERSPECTIVE DE VIITOR: DIRECTIVA-CADRU PRIVIND STRATEGIA PENTRU MEDIUL MARIN ȘI PUNEREA ÎN APLICARE A REZULTATELOR CONFERINȚEI RIO + 20

Documentul final al Conferinței Rio+20, intitulat „Viitorul pe care ni-l dorim”, reflectă o serie de concepte conținute în Directiva privind mediul marin. Acesta cuprinde angajamentul de a proteja și de a reface sănătatea, productivitatea și capacitatea de rezistență a oceanelor și a ecosistemelor marine, precum și de a le menține biodiversitatea, permițând astfel conservarea și exploatarea lor durabilă pentru generațiile prezente și viitoare. Documentul subliniază necesitatea de a aplica cu eficacitate o abordare ecosistemică și principiul precauției în gestionarea activităților care au un impact asupra mediului marin. Acesta conține și angajamente specifice, inclusiv necesitatea de a elabora strategii coordonate de combatere a poluării, de a adopta măsuri pentru a reduce semnificativ până în 2025 deșeurile marine sau de a adopta măsuri împotriva speciilor invazive. Directiva-cadru privind strategia pentru mediul marin va fi una dintre principalele politici ale UE pentru punerea în practică pe teritoriul său a angajamentelor Conferinței Rio+20 privind mediul marin.

Una dintre deciziile majore de la Rio a fost abordarea urgentă a problemei conservării și exploatării durabile a diversității biologice marine din zonele aflate în afara jurisdicțiilor naționale, inclusiv prin adoptarea unei decizii cu privire la elaborarea unui instrument internațional în cadrul Convenției Națiunilor Unite asupra dreptului mării. Pentru a realiza acest obiectiv ar trebui să se ia în calcul necesitatea de a menține biodiversitatea marină conform celor convenite la Rio și prevăzute de Directiva-cadru privind strategia pentru mediul marin, precum și acțiunile sectoriale convenite la Rio, în special în ceea ce privește pescuitul. Printre acestea se numără necesitatea de a ne intensifica eforturile în vederea realizării obiectivului fixat pentru 2015 de a menține sau a readuce urgent stocurile la niveluri care să permită obținerea unei producții maxime durabile[34] și necesitatea de a lua măsuri de gestionare a capturilor accidentale, a capturilor aruncate înapoi în mare și a altor efecte negative ale pescuitului asupra ecosistemelor, inclusiv prin eliminarea practicilor de pescuit distructive.

În plus, la fel ca și CDB, Directiva-cadru privind strategia pentru mediul marin combină protecția și exploatarea durabilă și constituie un instrument indispensabil pentru realizarea unei economii verzi. Pe baza concluziilor Conferinței Rio+20, UE va continua să sprijine o „economie albastră”, care extinde principiile economiei verzi, printre altele, și la conservarea și exploatarea durabilă a resurselor marine.

7. CONCLUZIE

Directiva-cadru privind strategia pentru mediul marin este o directivă-cadru care promovează o abordare integrată și adaptivă pentru gestionarea activităților umane care afectează mediul marin. Prin însăși natura sa, este un instrument flexibil de politică menit să transpună angajamentele internaționale în politici UE pentru apele UE. În viitor, această flexibilitate, care se caracterizează și prin ciclul său normal de actualizare a strategiilor marine din 6 în 6 ani, îi va permite să se adapteze noilor angajamente, cum ar fi de exemplu cele rezultate în urma Conferinței Rio+20 și a acțiunilor subsecvente acesteia.

Având în vedere domeniul său de aplicare geografic care nu include și marea liberă, Directiva privind mediul marin nu are sfera în sa de competență toate angajamentele internaționale

[34] Un obiectiv adoptat pentru prima dată la Summitul mondial de la Johannesburg din 2002 privind dezvoltarea durabilă.

privind mediul marin. În mai multe alte cazuri, există instrumente legislative ale UE care sunt mai bine adaptate pentru a pune în practică angajamentele internaționale în sectoare specifice. Un rezultat pozitiv este că acestea funcționează tot mai mult în sinergie cu mecanismele Directivei-cadru privind strategia pentru mediul marin și contribuie la obiectivele acesteia.

Directiva privind mediul marin intră în prezent într-o etapă crucială din implementarea sa, care cuprinde pregătirea evaluărilor inițiale, determinarea stării ecologice bune și stabilirea unor obiective de mediu de către statele membre, care vor fi analizate de Comisia Europeană din punctul de vedere al adecvării și coerenței. Nivelul de ambiție cu care vor fi puse în practică în statele membre numeroasele angajamente internaționale abordate de Directiva-cadru privind strategia pentru mediul marin este, prin urmare, strâns legat de modul în care este definită starea ecologică bună și, după încheierea acestei etape, de implementarea în totalitate la nivel național a dispozițiilor directivei.

În acest context, convențiile maritime regionale vor continua să joace un rol foarte important și vor fi strâns asociate cu monitorizarea primelor etape de implementare a Directivei privind mediul marin, asigurând o mai bună coerență a abordărilor naționale în cadrul regiunii lor.